

Guia docent

Organització: estratègies per a l'acció educativa
en contextos diversos

Curs 2013-2014

Professora:
María José Chisvert Tarazona

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

DADES INICIALS D'IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura:	Organització: Estratègies per a l'acció educativa en contextos diversos
Caràcter:	Obligatòria
Titulació:	Grau en Pedagogia
Departament:	Didàctica i Organització Escolar
Professora responsable:	Maria José Chisvert Tarazona
Horari tutories	Lunes de 8 a 9 h y Miércoles de 13.30 a 14.30 h en Despacho XX de Magisterio. Jueves de 9 a 10.30 h. y Viernes de 10 a 12.30 h. en despacho 16, sexta planta de Pedagogía (Departament de Didàctica i Organització Escolar)

INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

El sentit general de l'assignatura "*Organització: Estratègies per a l'acció educativa en contextos diversos*" és posar en contacte a les i els estudiants amb les problemàtiques pròpies de les institucions soci-educatives. Identificar els elements constitutius de les organitzacions soci-educatives ens servirà per comprendre el seu funcionament, les seves dinàmiques i les seves contradiccions, per projectar el nostre desenvolupament professional en aquestes institucions amb una mirada més sistèmica, més global.

L'estudi de l'organització de centres educatius és inseparable del marc institucional i del context organitzatiu que els acull, integrant-se aquests coneixements en la matèria. El coneixement d'un marc teòric sobre les institucions soci-educatives, dels comportaments en les organitzacions, dels models organitzatius, dels estils de direcció, ens aproparà a la realitat propiciant un pensament afavoridor de la comprensió crítica en els centres escolars.

Francaament espere que els aprenentatges proposats resulten rellevants, significatius i inspiradors de reflexions, projectes i noves mirades cap a l'institució soci-educativa.

VOLUMEN DE TREBALL

Hores/curs

ASISTÈNCIA Y PARTICIPACIÓ EN CLASSE	54
PREPARACIÓ DE TREBALLS	40
ESTUDI PREPARACIÓ CLASES	36
ASISTÈNCIA A TUTORIES	20
TOTAL VOLUMEN DE TRABAJO	150
Total crèdits ECTS	6

OBJECTIUS GENERALS

L'objectiu bàsic d'aquesta matèria és introduir a les i els estudiants del Grau de Pedagogia en un procés de pensament fonamentat i crític sobre l'organització i direcció de institucions soci-educatives. Aquesta introducció en el pensament ordenat sobre l'ensenyament i l'aprenentatge tindria lloc tant des del treball i la reflexió individual de l'estudiantat com des del treball i debat col·lectiu.

Objectius específics:

- Generar un coneixement actualitzat i crític sobre les perspectives de pensament i recerca entorn de les institucions soci-educatives
- Adquirir la capacitat per debatre sobre el significat de la institució soci-educativa i el paper del professorat, tant des d'una perspectiva individual com col·laborativa.
- Conèixer, analitzar i valorar l'estructura acadèmica, organitzativa i de participació del sistema educatiu de l'Estat espanyol atenent al marc normatiu que ho regula.
- Utilitzar amb precisió els conceptes i la terminologia pròpia d'aquesta àrea d'aprenentatge.
- Apropar-se a les problemàtiques reals de les institucions soci-educatives de forma reflexiva i crítica, proposant alternatives.
- Treballar en equip amb altres professionals desenvolupant habilitats i actituds que afavoreixen el treball col·laboratiu en un centre educatiu en temes com la planificació, avaluació, innovació, formació...
- Adquirir l'hàbit de lectura i desenvolupar la capacitat de recerca, selecció i utilització de les fonts d'informació pròpies de la matèria.

- Comprendre i identificar els fonaments organitzatius de les institucions soci-educatives.
- Analitzar les condicions institucionals que emmarquen la pràctica docent.
- Ser flexible en l'exercici de la funció docent i estar obert/a al canvi en funció de cada estudiant, grup i situació.
- Utilitzar l'observació sistemàtica com a instrument bàsic per poder reflexionar sobre la pràctica i la realitat, així com contribuir a la innovació i a la millora de l'educació.
- Coneixer el projecte educatiu i l'activitat general de la institució soci-educativa.
- Conèixer estratègies de millora de la qualitat en els centres soci-educatius.
- Identificar i valorar quins són els factors clau que contribueixen a l'estabilitat d'una institució soci-educativa.
- Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.

Objectius transversals:

- Desenvolupar estratègies de treball autònom i en equip.
- Obtenir informació procedent de diferents fonts i formats.
- Utilitzar les noves tecnologies per recollir i presentar la informació.
- Participar en processos que permetin millorar els aprenentatges progressivament.
- Elaborar produccions originals suficientment informades.
- Comprometre's amb el compliment dels acords adoptats.
- Adquirir un compromís ètic permanent amb els valors professionals.

CONTINGUTS

BLOC I. ELS DIFERENTS CONTEXTOS PER A L'ACCIÓ EDUCATIVA INTENCIONAL

- T. 1. Marc conceptual de les organitzacions soci-educatives.
- T. 2. Contextos soci-educatius
- T. 3. Perspectives teòriques sobre l'organització d'institucions soci-educatives

BLOC II. ACCIONS ORIENTADES A L'EDUCACIÓ EN CONTEXTOS DIVERSOS

- T.4. L'organització com text per a l'acció
- T.5. Accions soci-educatives institucionatitzades
- T. 6. Direcció i lideratge

BLOQUE III. ESTRATÈGIAS PER AL US EDUCATIU DE LES CARACTERÍSTIQUES CONTEXTUALS

- T. 7. Micropolítiques.
- T.8. Estratègies de dinamització
- T. 9. L'aprenentatge en les institucions soci-educatives

COMPETÈNCIES

Competències Bàsiques

- Els/les estudiants sabran aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseiran les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de l'àrea d'estudi de Pedagogia.
- Els/les estudiants tindran la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants dins de l'àrea d'estudi de Pedagogia per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'indole social, científica o ètica.
- Els/les estudiants podran transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Els/les estudiants hauran desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Competències Generals

- Capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.
- Capacitat d'utilització de les TIC en l'àmbit d'estudi i context professional.
- Capacitat de gestió de la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i presa de decisions.
- Capacitat crítica i autocrítica.
- Capacitat de treballar en equips interdisciplinaris.
- Capacitat per integrar-se i comunicar-se amb experts d'altres àrees i en diferents contextos.
- Reconeixement i respecte a la diversitat i foment de la interculturalitat.
- Capacitat per desenvolupar, promoure i dinamitzar habilitats de comunicació interpersonal.
- Compromís ètic actiu amb els drets humans i amb la sostenibilitat.
- Capacitat d'aprenentatge autònom al llarg de la vida.
- Iniciativa i esperit emprenedor.
- Compromís amb la identitat, desenvolupament i ètica professional.
- Capacitat per realitzar recerca educativa en diferents contextos.
- Capacitat per reconèixer i valorar els processos afectius.

Competències específiques

- Comprendre els referents teòrics que constitueixen a l'ésser humà com a protagonista de l'educació.
- Diagnosticar necessitats, situacions complexes i possibilitats de les persones per fonamentar les accions educatives.
- Dissenyar plans, programes, projectes, accions i recursos educatius en diferents contextos.

- Supervisar i avaluar plans, programes, projectes, i centres.
- Elaborar i interpretar informes tècnics, de recerca i d'avaluació sobre accions, processos i resultats educatius.
- Realitzar estudis prospectius i avaluatius sobre característiques, necessitats i demandes educatives.
- Conèixer els principis i fonaments de l'atenció a la diversitat en educació i desenvolupar i coordinar intervencions educatives amb persones o grups, amb necessitats educatives especials, en situacions de risc, de desigualtat o discriminació per raó de gènere, classe, ètnia, religió i discapacitat.
- Conèixer i comprendre els Sistemes Educatius i formatius actuals en el context internacional.
- Conèixer i interpretar els processos històrics dels sistemes, institucions i organitzacions d'educació i formació.
- Conèixer i analitzar les polítiques educatives, el seu desenvolupament legislatiu i la seva incidència en les reformes educatives.
- Facilitar i gestionar la cooperació en els processos educatius i professionals.

TEMARIO Y PLANIFICACIÓN TEMPORAL

T	Continguts	Sesions
0	Programa y prova diagnòstica	1
1	Concepte d'organització. Dimensions de l'organització educativa. El tecno-mercantilisme educatiu. Clima y cultura organitzacional.	3
2	On s'ensenya i on s'apren. Aprenentatge formal, no formal e informal. Sistema Nacional de les Qualificacions i de la Formació Professional. Entorns d'aprenentatge.	2
3	Característiques de les institucions soci-educatives. Teories i enfocaments que expliquen les organitzacions. Cultures de treball en l'ensenyament.	2
	Síntesis Bloc I (1 grupo) y exposicions (3 grupos)	2
4	Curriculum, organització i innovació. L'autonomia institucional. Qualitat de les institucions soci-educatives.	2
5	Accions soci-educatives en diversos contextos. L'escola pública i privada.	2
6	Accés a la funció directiva. La formació de directors/es escolars. Competències del director o directora. Models de direcció.	2
	Síntesis Bloc II (1 grupo) y exposicions (3 grupos)	2
7	Òrgans de gestió en centres educatius reglats. Òrgans de gestió en altres institucions soci-educatives. Una teoria de l'organització soci-educativa: micropolítiques.	2
8	El concepte i sentit d'estratègia. Estratègies de caràcter global. Estratègies operatives.	2
9	L'organització com marc i agent educatiu. Curriculum per a l'organització que aprèn. Obstacles que dificulten l'aprenentatge. Condicions i requisits per afavorir l'aprenentatge	2
	Síntesis Bloc III (1 grupo), debat lectura, dubtes	3

METODOLOGIA

1. Activitats presencials

- Clases teòric-pràctiques

Classes presencials teòric-pràctiques en les quals es treballaran els continguts de l'assignatura, es debateran i realitzaran activitats utilitzant diferents recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, grups de treball, etc.

- Treball en grup.

La realització de treballs de grup té com a finalitat destacar la importància de l'aprenentatge cooperatiu i reforçar l'individual.

- Tertúlies dialògiques

Es tracta de la construcció col·lectiva de significat i coneixement sobre la base del diàleg amb tot l'alumnat participant en la tertúlia. El funcionament de les tertúlies dialògiques es basa en els 7 principis de l'Aprenentatge Dialògic.

- Tutories individuals i/o col·lectives.

Les tutories individuals i col·lectives hauran de servir com a mitjà per coordinar als/a les estudiants en les tasques individuals i de grup, així com per avaluar tant els progressos individuals com les activitats i la metodologia docent.

2. Activitats no presencials .

- Estudi i treball autònom.

Es plantejaran treballs, lectures i accés i tractament d'informació individuals i uns altres de naturalesa cooperativa, tots ells orientats, supervisats i avaluats pels professors.

3. Es consideren activitats de l'assignatura

- Exposicions de grup al voltant de:
 - Síntesis de cada Bloc temàtic.
 - Bones pràctiques en organitzacions soci-educatives: escoles democràtiques, comunitats d'aprenentatge, fundacions de formació per a l'ocupació...
- Recensió d'un llibre de la bibliografia proposada.
- Elaboració d'un Dossier d'activitats grupal en cada bloc temàtic.
- Confecció d'un dossier de premsa sobre successos soci-educatius relatius a qüestions organitzatives.

El desenvolupament de la proposta temàtica s'assentarà en la presentació del coneixement com problemàtic, controvertit i discutible que requereix potenciar la recerca i la indagació com a formes bàsiques d'aprendre. Per al desenvolupament d'aquests principis és requisit un clima de tolerància, democràcia i respecte.

Sota una modalitat presencial:

- **Exposicions i debats.** A l'aula es desenvoluparan exposicions i comentaris de lectures o altres materials per abordar els diferents aspectes tractats en el temari, i podran ser a càrrec de la professora i/o dels i les estudiants.
 - El comentari o treball de lectures o materials haurà de preparar-se amb antelació a les exposicions i debats.
 - Les i els estudiants, individual i grupalment, podran efectuar propostes de temes o activitats per al desenvolupament del temari que s'exposaran en les sessions de síntesis de cada bloc de continguts.
- **Dossiers.** L'alumnat després de cada bloc de continguts presentarà un dossier en equip que contindrà les activitats grupals i individuals desenvolupades. El dossier de premsa s'assumirà sota una responsabilitat rotatòria.
- **Suport i seguiment:** A fi de facilitar el progrés positiu del dossier i els aprenentatges, el treball de classe es complementarà amb l'atenció en tutoria i altres activitats en col·laboració amb la professora, destinades a qüestions individuals o d'equip de treball.

- **Aplicació pràctica.** Sempre en funció de la temàtica tractada es realitzaran experiències i aplicacions pràctiques destinades a completar els crèdits pràctics de la matèria.

Sota una modalitat **no presencial** dirigida a l'alumnat que no pugui seguir la modalitat presencial:

- Preparació del temari sobre la base de la bibliografia.
- Suport i seguiment: La falta d'assistència a les classes no resta la possibilitat disposar d'una atenció en tutoria i altres activitats en col·laboració amb la professora, destinades a resoldre dubtes en relació amb la matèria.

MATERIALS

Guia docente

Dossier de lectures

Altres materials

Bibliografia

AVALUACIÓ DEL APRENTATGE

Seràn objecte d'avaluació tant els objectius i les competències comunes a altres matèries del títol, com els específics d'aquesta assignatura.

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter formatiu, i podrà analitzar els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu. De l'avaluació derivarà la qualificació final.

En aquest sentit, la qualificació tractarà de ser reflex de l'aprenentatge individual, entès no només com l'adquisició de coneixements, sinó com un procés que té a veure fonamentalment amb canvis intel·lectuals i personals dels estudiants en trobar-se amb situacions noves que exigeixen desenvolupar capacitats de comprensió i raonament noves.

La informació per evidenciar l'aprenentatge podrà ser recollida, principalment, mitjançant:

- Seguiment periòdic del progrés dels estudiants, tant a l'aula com en tutories individuals i en grup.
- Avaluació dels treballs encomanats, inclosos l'anàlisi i la valoració d'observacions sobre treballs elaborats per tercers.
- Valoració de la participació individual i en grup, tant a l'aula com en les tasques que es realitzen en altres espais.
- Proves orals i escrites.

BIBLIOGRAFÍA

Documentos básicos para la preparación de los temas

Lectura obligatoria:

BELTRÁN, F. (2010) *Organización de instituciones socioeducativas: imposibilidad y desórdenes*. Valencia. Reproexpres S.L.

Bibliografía básica

APPLE, M.W. Y BEANE, J.A. (1997) *Escuelas democráticas*. Madrid. Morata.

BALL, S.J. (1989) *La micropolítica de la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar*. Barcelona. Paidós / MEC.

BELTRÁN, F. Y SAN MARTÍN A. (2002) *Diseñar la coherencia escolar*. Madrid. Morata.

BERGER, P.; LUCKMANN, T. (1991) *La construcción social de la realidad social*. Buenos Aires. Amorrurtu.

BERNAL, J.L. (2006) *Comprender nuestros centros educativos*. Zaragoza. Mira.

CARBONELL, J. (2001) *La aventura de innovar*. Madrid. Morata.

CHISVERT, M.J.; ROS, A.; HORCAS, V. (Coord.) (2013) *A propósito de la inclusión educativa. una mirada ampliada de lo escolar*. Barcelona. Octaedro.

GAIRÍN, J. (1996) *La organización escolar: contexto y texto de actuación*. Madrid. La Muralla.

GIMENO, J. (2005) *La educación que aún es posible. Ensayos acerca de la cultura para la educación*. Madrid. Morata.

GONZÁLEZ, M. T. (2003) *Organización y gestión de centros escolares. Dimensiones y procesos*. Madrid. Pearson ediciones.

Bibliografía complementaria:

CANTÓN, I. (2004) *La Organización Escolar normativa y aplicada*. Madrid. Biblioteca Nueva.

CANTÓN, I. (2004) *Los Planes de Mejora en los centros Educativos*. Málaga. Aljibe.

COMPANY, M. (1999) *Una escuela para todos*. Madrid. Celeste.

DAHLER, G; MOSS, P y PENCE, A. (2005) *Más allá de la calidad en educación infantil*. Barcelona. Graó.

ESCAMILLA (2006) *LOE perspectiva pedagógica e histórica*. Barcelona. Graó.

FENÁNDEZ ENGUITA, M. et al. (2008) *Repensando la organización escolar: Crisis de legitimidad y nuevos desarrollos*. Madrid. Akal.

FULLAN, M. y HARGREAVES, A. (1997) *¿Hay algo por lo que merezca la pena luchar en la escuela?* Barcelona. Octaedro.

FULLAN, M. (2002) *Liderar en una cultura de cambio*. Barcelona. Octaedro.

FULLAN, M. (2002) *Las fuerzas del cambio. Explorando las profundidades de la reforma educativa*. Madrid. Akal.

GEIS, A.; LONGÁS, J.; MIRET, M.A. (2006) *Dirigir la escuela 0-3*. Barcelona. Graó.

GIMENO, J. (2006) *La reforma necesaria*. Madrid. Morata.

GIMENO, J. (2008) *El valor del tiempo en educación*. Madrid. Morata.

GIMENO, J. (Comp) (2010) *Saberes e incertidumbres sobre el currículum*. Madrid. Morata.

- GIMENO, J. (2000) *La educación obligatoria: su sentido educativo y social*. Madrid, Morata.
- GIMENO, J. y CARBONELL, J. (2004) "El sistema educativo. Una mirada crítica." Barcelona. Cuadernos de Pedagogía.
- GIROUX, H. A. (2003) *La inocencia robada. Juventud, multinacionales y política cultural*. Madrid. Morata.
- GUTMAN, A. (2001) "Las dimensiones de la participación democrática". En *La educación democrática. Una teoría política de la educación*. Barcelona. Paidós
- HARGREAVES, A. (2003) *Enseñar en la sociedad del conocimiento*. Barcelona. Octaedro.
- JACKSON, P. (1975) *La vida en las aulas*. Madrid. Morata.
- LIMA, LICÍNIO C. (2002) *Organització escolar i democràcia radical Paulo Freire i el govern democràtic*. Xàtiva. Edicions Crec.
- MARTINEZ, A. (2002) *Vivir la democracia en la escuela: herramientas para intervenir en el aula y en el centro*. Sevilla. MCEP (También en Ed. Graó. 1999. Viure la democràcia a l'escola).
- PEREZ, A. (1998) *La cultura escolar en la sociedad neoliberal*. Madrid, Morata.
- PEREZ, A. (1998) "La cultura institucional de la escuela" *Cuadernos de Pedagogía* N° 266, pp. 79-82.
- PUELLES, M. (2006) *Problemas actuales de política educativa*. Madrid. Morata
- SANTOS, M.A. (2000) *La escuela que aprende*. Madrid. Morata.
- SANTOS, M.A. (Coord.) (2003) *Trampas en educación: el discurso sobre la calidad*. Madrid. Muralla.
- TONUCCI, F. (2003) *Cuando los niños dicen ¡basta!* Madrid. Fundación Germán Sánchez Ruipérez (También en Ed. Graó. 2004. Quan els infants diuen prou!).
- TONUCCI, F. (1997) *La ciudad de los niños: un modo nuevo de pensar la ciudad*. Madrid. Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- TORRES, J. (2001) *Educación en tiempos de neoliberalismo*. Madrid. Morata.
- VERA, J.M.; MORA, V. y LAPEÑA, A. (2007) *Dirección y gestión de centros docentes*. Barcelona. Graó.
- VIÑAO, A. (2002) *Sistemas educativos, culturas escolares y reformas*. Madrid. Morata.
- VVAA. (2006) *Transformando la escuela*. Barcelona. Graó.

Legislación

- LODE. Ley Orgánica reguladora del Derecho a la Educación. (BOE 4 de julio de 1985)
- LOGSE. Ley de Ordenación General del Sistema Educativo. Ley 1/1990 de 3 de octubre (BOE de Octubre de 1990)
- LOPEG. Ley Orgánica de la participación, la evaluación y el gobierno de los centros docentes (BOE noviembre 1995).
- LOCE. Ley Orgánica de Calidad de la Educación (BOE 24 de diciembre de 2002).
- LOE. Ley Orgánica de Educación (BOE 4 de mayo de 2006).
- LOMCE. Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa. http://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2013-12886
- ROF Primària. Decret 233/1997 (DOCV 8 de septiembre de 1997).